

Slobodan Čaće septuagenario in honorem oblata

Povodom 70. obljetnice života i rada prof. dr. sc. Slobodana Čače

On the occasion of 70th anniversary of Prof. Slobodan Čače's life and work

Profesora Slobodana Čaču, redovitoga profesora u trajnom zvanju u miru kojemu povodom njegovog 70. rođendana posvećujemo ovaj broj časopisa *Miscellanea Hadriatica et Mediterranea*, krase odlike izuzetnog čovjeka i izvrsnog znanstvenika. Svi koji su ga imali prilike upoznati znaju ga kao vrlo humanu osobu, uvijek spremnu pomoći drugima, duhovitu, veselu i otvorena uma.

Slobodan Čače rođen je u Šibeniku 19. travnja 1946. godine. Nakon završetka osnovnog i srednjeg obrazovanja u rodnom gradu upisao je na tadašnjem Filozofskom fakultetu u Zadru dvopredmetni studij Povijesti i Arheologije čime je započeo svoju blistavu akademsku karijeru. Već kao student pokazao je veliko zanimanje za protopovijesno razdoblje, osobito Liburnije; također, sudjelovao je na nekima od najvećih tadašnjih istraživanja u državi. Diplomirao je 1968. g. i odmah potom, tijekom 1969. i 1970. g., povremeno je radio u Arheološkom muzeju u Zadru, da bi 1970. g. postao kustosom područne zbirke u Ninu istoga muzeja gdje je ostao do 1974. godine.

Od 1. ožujka 1974. do svog umirovljenja 30. rujna 2014. radio je na Odjelu za povijest Sveučilišta u Zadru (nekadašnjeg Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Zadru) i aktivno sudjelovao u svim njegovim djelatnostima. Kao mladi znanstvenik i sveučilišni nastavnik tijekom ak. god. 1974./1975. imao je priliku stručno se usavršavati na uglednom francuskom sveučilištu *Faculté des Lettres et des Sciences Humaines, Université de Provence, Aix-en-Provence*, dok je doktorat povijesnih znanosti stekao 14. veljače 1987. g. na Filozofskom fakultetu u Zadru obranom disertacije "Liburnija od 4. do 1. stoljeća pr. n. e.". Te je iste godine izabran u zvanje docenta na Odsjeku

Professor Slobodan Čače, full professor with tenure, now retired, to whom, on the occasion of his 70th birthday, this volume of the scholarly journal *Miscellanea Hadriatica et Mediterranea* is dedicated to, is an extraordinary person and a brilliant scientist. All who had the good fortune of meeting him know how caring, funny, happy and open-minded person he is, always willing to help others.

Slobodan Čače was born in Šibenik on 19th of April 1946. After his primary and secondary education in his home-town he went on to study double major History and Archaeology at (as it was called then) the Faculty of Philosophy in Zadar, which was the beginning of his illustrious academic career. Already as a student he expressed a great interest for protohistoric period, especially in Liburnia; he also participated in some of the most prominent archaeological research in the country at that time. He graduated in 1968, during the 1969 and 1970 he worked from time to time at the Archaeological Museum in Zadar until in 1970 he became a curator of this museum's branch collection in Nin, where he remained up to 1974.

Since March 1st, 1974, until his retirement on 30th of September 2014 he worked at the Department of History at the University of Zadar (previously Department of History at the Faculty of Philosophy in Zadar) and was an active participant in all of its activities. As a young scientist and university professor, during the academic year of 1974/1975 he was given an opportunity to undergo a professional specialisation at the renowned French university *Faculté des Lettres et des Sciences Humaines, Université de Provence, Aix-en-Provence*, and he defended his PhD thesis "Liburnija od 4. do 1. stoljeća pr. n. e." (*Libur-*

za povijest Filozofskog fakulteta u Zadru i potom je redovno napredovao u stručnim i znanstvenim zvanjima: u zvanje izvanrednoga profesora izabran je 1997., a u redovitoga profesora, I. izbor, 2002. godine, da bi 2007. postao redoviti profesor u trajnom zvanju.

Kao sveučilišni nastavnik svoje je znanje nesebično prenosio na brojne naraštaje mladih ljudi. Mnogi od njih danas su i sami sveučilišni nastavnici, dok su drugi ostvarili uspješnu karijeru kao muzejski stručnjaci ili nastavnici u školama, ili su se zaposlili u raznim ustanovama i poduzećima diljem Hrvatske i inozemstva. Njegova su predavanja uvijek bila osobito posjećena i omiljena među studentima, a o tome koliko su bila zanimljiva svjedoči i to da su im prisustvovali i studenti drugih studijskih grupa.

Predavao je brojne predmete iz starovjekovne povijest, kako one obavezne (od kojih valja izdvojiti npr. "Opća povijest staroga vijeka", "Povijest Grka i Rimljana", "Hrvatske zemlje u starom vijeku" te "Primitivna društva i rane civilizacije") tako i one izborne (npr. "Rimska dominacija u Iliriku 168. – 35. g. pr. Kr.", "Političko uređenje naroda sjeverozapadnog Ilirika", "Helenizam na Jadranu" i brojni drugi). Studente je upoznavao i s općom teorijom povijesne znanosti te metodologijom znanstvenog istraživanja putem obaveznih predmeta "Uvod u povijest" i "Metodologija povijesne znanosti". Osim toga, predavao je starovjekovnu povijest i u programima drugih studijskih grupa ("Povijest Grka i Rimljana" na studijima Arheologije te Grčkog i latinskog jezika i književnosti, a "Povijest starog vijeka" na Visokoj učiteljskoj školi, odnosno, kasnijem Odsjeku za učitelje i odgojitelje). Kao gostujući predavač održavao je nastavu i na drugim sveučilištima, kako u zemlji (na studiju povijesti na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu), tako i u inozemstvu (u ak. god. 2001./2002. držao je nastavu iz predmeta "Željezno doba na Jadranu" na studiju Arheologije Sveučilišta u Ljubljani). Predmetom "Antička povijest Hrvatske" (kasnije preimenovanim u "Hrvatske zemlje u starom vijeku") prvi je u sveučilišnu nastavu povijesti uveo proučavanje starovjekovne povijesti na hrvatskom prostoru.

Osim na preddiplomskoj i diplomskoj razini, predavao je na nekoliko poslijediplomskih stu-

nia from the 4th to the 1st century BC) on the 14th of February 1987 at the Faculty of Philosophy in Zadar. That same year he was granted the position of assistant professor at the Department of History at the Faculty of Philosophy in Zadar and since then he regularly advanced both in scientific and academic capacity: in 1997 he became an associate professor, in 2002 he was elected a full professor and in 2007 he became a full professor with tenure.

As a university professor he generously shared his knowledge with many generations of young people. Many of them are now university professors as well, while others achieved a successful career as experts in museums or as school teachers, or they found jobs in various institutions and businesses throughout Croatia and abroad. His lectures were always well attended and beloved among the students, and the fact that students from other departments came to listen to them speaks in favour of their popularity.

He has taught numerous courses on ancient history, both required (among which "General history of Antiquity", "History of Greeks and Romans", "Croatian lands in Antiquity" and "Primitive societies and early civilizations" should be pointed out) and elective (e.g. "Roman domination in Illyricum 168 – 35 BC", "Political organization of peoples of NW Illyricum", "Hellenism at the Adriatic" and many others). He introduced general theory of historical science and methodology of scientific research to the students via the compulsory courses "Introduction to history" and "Methodology of historical science". Apart from that he taught ancient history on other departments ("History of Greeks and Romans" at the Department of Archaeology and Department of Greek and Latin Languages and Literature, and "History of Antiquity" at "Four-year Teachers' College" later "Department of Teachers and Preschool Teachers Education"). As a guest lecturer he taught at other universities, both in Croatia (at the Division of History, University Department of Croatian Studies, University of Zagreb) and abroad (in academic year 2001/2002 he taught the course "Iron Age at the Adriatic" at the Department of Archaeology, University of Ljubljana). With the course "Ancient history of Croatia" (later renamed "Croatian lands

dija, ponajprije na Sveučilištu u Zadru (predmet “Jadranski prostor u starom vijeku” na studijima “Povijest pomorstva hrvatskog Jadrana” i “Jadran – poveznica među kontinentima” te predmet “Antička povijest Ilirika” na studiju “Arheologija istočnog Jadrana”), ali i u Dubrovniku (kolegij “Proto-povijest: geneza grada izvan klasičnih područja” na studiju “Kultura istočne jadranske obale” Interuniverzitetskog centra u Dubrovniku). Mentorirao je nekoliko magistarskih i doktorskih radova, a svi su njegovi nekadašnji magistrandi i doktorandi danas istaknuti hrvatski znanstvenici i sveučilišni nastavnici.

Rado se odazivao na pozive studenata da sudjeluje predavanjima na njihovim skupovima i jednako se rado poduzimao sudjelovanja u radu povjerenstava na školskim gradskim i županijskim natjecanjima iz povijesti.

Zarana je svoj znanstveni interes usmjerio prema starovjekovnoj povijesti istočnog Jadrana s težištem na liburnskom području, čemu je posvećen veći broj njegovih radova. Iako su Liburni i Liburnija njegova konstantna istraživačka tema, njegovi znanstveni interesi mnogo su širi i protežu se od povijesne topnimije, preko analize vijesti antičkih izvora do društvenih i religijskih ideja i koncepata. Njegov znanstveni rad odlikuju sustavnost i temeljitost, smisao za detaljnu analizu, interdisciplinarnost pristupa, argumentirano i jasno iznošenje zaključaka i stvaranje sinteza, ali jednako tako i kompleksnost sadržaja te metoda. Njegovi su radovi uzor kolegama i mlađim naraštajima.

Sudjelovao je na brojnim arheološkim istraživa-

in Antiquity”) he was the first to introduce the research of Croatian ancient history into the university courses.

Apart from teaching at the undergraduate and graduate study programmes, he also taught at several postgraduate doctoral studies, primarily at the University of Zadar (course “Adriatic territory in Antiquity” at the doctoral studies “History of

Maritime Affairs of the Croatian Adriatic” and also at “The Adriatic - A Link between Continents” and course “Ancient history of Illyricum” at the doctoral study “Archaeology of the Eastern Adriatic”), but also in Dubrovnik (course “Protohistory: Genesis of the city beyond the classical territories” at the doctoral study “Culture of the Eastern Adriatic” at Inter University Centre, Dubrovnik). He was a supervisor of several masters’ and doctoral theses, and all his previous MA and PhD students are now prominent Croatian scientists and university professors.

He gladly accepted student’s invitations to participate and give lectures at their conferences and was equally happy to be a member of committees at city or county competitions on history.

Early on he focused his scientific interests on the ancient history of Eastern Adriatic, especially of Liburnian territory, to which the large part of his works is dedicated. Although the Liburni and Liburnia are his constant research topic, his scientific interests are much wider, spanning from historical toponymy and analysis of ancient written sources,

SLIKA 1. Prof. dr. sc. Slobodan Čače drži predavanje na 2. danima povijesti (Sveučilište u Zadru, 10. – 13. 3. 2008.)
 FIGURE 1. Prof. Slobodan Čače lecturing at the 2nd Days of History (University of Zadar, 10th – 13th March 2008)

SLIKA 2. Prof. Slobodan Čače prilikom rekognosciranja područja antičke Varvarije
 FIGURE 2. Prof. Slobodan Čače during the survey of the territory of ancient Varvaria

njima, a nekima je bio i voditeljem. Osobito valja istaknuti istraživanje koje je vodio na prostoru helenističkog svetišta na Rtu Ploča kod šibenske Rogoznice koje je na svjetlo dana iznijelo brojne ulomke keramičkih darova heroju Diomedu i potvrdilo pretpostavke da se ondje doista nalazio Plinijev Diomedov rt (*Promonturium Diomedis*).

Rezultate svojih znanstvenih i stručnih radova redovno je objavljivao u monografskim i serijskim publikacijama, među kojima se svakako ističu suradnja u velikom međunarodnom projektu *Adriatic Islands Project* te u sustavnom istraživanju povijesne toponimije jadranskih otoka Centra za onomastička istraživanja Sveučilišta u Zadru koje je rezultiralo već sedmim sveskom edicije *Onomastica Adriatica*. Za društvenu povijest

up to religious ideas and concepts. His scientific work is marked by its analytic and thorough methodology, sense of in-depth analysis, interdisciplinary approach, substantiated and clear presenting of conclusions and forming of synthesis, but at the same time by the complexity of content and

method. His works are a role model for colleagues and younger generations.

He participated in numerous archaeological excavations, some of which he also led. The excavations of the Hellenistic sanctuary at Rt Ploča near Rogoznica in the vicinity of Šibenik should especially be pointed out, as it brought to light numerous fragments of pottery gifts dedicated to hero Diomedes, which confirmed the hypothesis that this was indeed the site of Pliny's *Promonturium Diomedis*.

SLIKA 3. Istraživanja na Rtu Ploča (1998. g.)
 FIGURE 3. Research at Rt Ploča (1998)

starosjedilačkih naroda s prostora istočnog Jadrana i njegova zaleđa od posebnog su značenja njegovi članci “Discripti in decurias (Plin. Nat. hist. 3, 142-143) – uređenje osvojenih područja pod Augustom” (2010. g.), “South Liburnia at the Beginning of the Principate: Jurisdiction and Territorial Organization” (2006. g.), “Obredi uz kneževski grob u Atenici i tragovi arhaičnog kraljevstva u Iliriku” (1985. g.), a osobito “Prilozi proučavanju političkog uređenja naroda sjeverozapadnog Ilirika” (1979. g.).

Iako se dubinskom analizom Plinijevih vijesti, kao i onih iz djela drugih antičkih i kasnoantičkih autora bavio u mnogim svojim radovima, u nekoliko je radova Plinije bio njegova glavna istraživačka tema, pa ta djela čine njegov svojevrsni *opus Plinianum* (“Plinije kao izvor za povijest srednje Dalmacije do druge polovice 1. st. po Kr.” iz 2001. g., “Plinije o otocima južne Liburnije (Nat. hist. 3, 140-141 i 152)” iz 1995. g., “Broj liburnskih općina i vjerodostojnost Plinija (Nat. hist. 3, 130; 139-141)” iz 1993. g.).

Rezultate istraživanja predstavio je na brojnim domaćim i međunarodnim znanstvenim skupovima te je, također, bio suorganizator međunarodnog znanstvenog skupa *Round table of the International project “Digitalised atlas of the ancient Adriatic”: “Communications at the ancient Adriatic (2nd cent. BC - 7th cent. AD): Geography and econo-*

He frequently published the results of his scholarly and professional research in monographs and scholarly journals, among which certainly stand out the cooperation in large international project *Adriatic Islands Project*, and the systematic research of historical toponymy of Adriatic islands led by the Centre for Adriatic Onomastics Research at the University of Zadar, which brought forward seven volumes of *Onomastica Adriatica*. His scholarly papers “Discripti in decurias (Plin. Nat. hist. 3, 142-143) – uređenje osvojenih područja pod Augustom” (*Discripti in decurias (Plin. Nat. hist. 3, 142-143) – Organization of the Conquered Territories under Augustus*, 2010), “South Liburnia at the Beginning of the Principate: Jurisdiction and Territorial Organization” (2006), “Obredi uz kneževski grob u Atenici i tragovi arhaičnog kraljevstva u Iliriku” (*Rituals at the Princely Grave in Atenica and the Traces of Archaic Kingdom in Illyricum*, 1985), and especially “Prilozi proučavanju političkog uređenja naroda sjeverozapadnog Ilirika” (*Contribution to the Research of Political Organization of Peoples of NW Illyricum*, 1979) are particularly important for our knowledge of social history of autochthonous peoples of the Eastern Adriatic and its hinterland.

Although in many of his works he dealt not only with in-depth analysis of Pliny’s text but also with other Roman and Late Roman authors, in several of his scholarly articles Pliny was his main research topic, and those works form a sort of *opus Plinianum* (“Plinije kao izvor za povijest srednje Dalmacije do druge polovice 1. st. po Kr.” [*Elder Pliny’s Data as a Source for the History of Central Dalmatia up to the Second Half of the 1st cent. BC*] in 2001, “Plinije o otocima južne Liburnije (Nat. hist. 3, 140-141 i 152)” [*Pliny on the Islands of Southern Liburnia (Nat. hist. 3, 140-141 and 152)*] in 1995 and “Broj liburnskih općina i vjerodostojnost Plinija (Nat. hist. 3, 130; 139-141)” [*The Number of Liburnian Communities and the Credibility of Pliny* (Nat. hist. 3, 130; 139-141)] in 1993).

SLIKA 4. Istraživanja na Rtu Ploča (1998. g.)
FIGURE 4. Research at Rt Ploča (1998)

mic history”, koji se održao u Zadru od 18. do 22. rujna 2001. (a potom i urednik zbornika radova s tog skupa *Les Routes de l'Adriatique antique / Putovi antičkog Jadrana*, ur. S. Čače, A. Kurilić & F. Tassaux, Bordeaux – Zadar, 2006.).

Bio je voditeljem više znanstveno-istraživačkih projekata financiranih od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta RH (MZOS); to su sljedeći projekti:

- “Općinski teritoriji južne Liburnije” (1989.-1990. g.);

- “Naseljenje zadarsko-šibenskog otočja do početka 20. st.” (1991.-1995. g.);

- “Liburni i primorski Deltati od 4. do 1. st. pr. Kr.” (1996.-2002. g.);

- “Protopovijest i rana povijest sjeverne i srednje Dalmacije” (2002.-2007. g.).

Osim toga, u razdoblju od 2007. do 2013. bio je suradnikom na projektu “Rimskodobne elite u Istriji i Dalmaciji”, također financiranom od strane MZOS, glavne voditeljice prof. dr. sc. A. Kurilić, a surađivao je i na više međunarodnih projekata:

- suradnik (jedan od glavnih istraživača) na međunarodnom projektu “Adriatic Islands Project: Connections, Trade, Colonization 6000 BC - AD 600” (1990.-1993. g.);

- glavni istraživač s hrvatske strane u međunarodnom projektu “Nove tehnologije zaštite i upravljanja nepokretnom kulturnom baštinom” (1998.-2000. g.);

- suradnik na međunarodnom projektu “Adri-Atlas” - Atlas informatisé de l'Adriatique antique (1100 a.C. – 751 p.C.) (<http://adriaticummare.org/notices/index.faces>) (od 2000. g. nadalje).

Osim nastavne i znanstvene aktivnosti, bio je aktivan u tijelima sveučilišne uprave i u javnom životu. Tako je, npr., rezultate svoga rada objavljivao u tiskanom i drugim sredstvima javnog priopćavanja kako bi bili dostupni i svom zainteresiranom pučanstvu. Također, u razdoblju od 2001. do 2005. g. bio je gradski vijećnik u Gradu Zadru.

Bio je i pročelnikom Odsjeka za povijest, kao i prodekanom Filozofskog fakulteta u Zadru, i to u tri navrata: 1989.-1990. g. te ponovno, u ratnom razdoblju, od 1990. do 1992. g., a u razdoblju 2000.-2002. g. bio je prodekanom za znanost sudjelujući u pripremnim radnjama za stvaranje Sveučilišta u Zadru. Mandat mu je bio produžen do

He presented the results of his research on numerous national and international scientific conferences and was also a co-organizer of the international scientific conference *Round table of the International project “Digitalised atlas of the ancient Adriatic”*: “*Communications at the ancient Adriatic (2nd cent. BC - 7th cent. AD): Geography and economic history*”, held in Zadar, 18th - 22nd September 2001 (and was subsequently the editor of the conference proceedings *Les Routes de l'Adriatique antique / Putovi antičkog Jadrana*, eds. S. Čače, A. Kurilić & F. Tassaux, Bordeaux – Zadar, 2006).

He was a project leader of several scientific research projects financed by the Ministry of Science, Education and Sports of the Republic of Croatia (MZOS), which are the following:

- “Territory of Southern Liburnian communities” (1989 – 1990);

- “The process of the settlement of Zadar and Šibenik archipelagos until the beginning of the 20th century” (1991 – 1995);

- “Liburnians and coastal Deltatae from 4th-1st cent. BC” (1996 – 2002);

- “Protohistory and early history of North and Central Dalmatia” (2002 – 2007).

Apart from that, in the period from 2007 to 2013 he was an associate on the project “Elites of Roman Istria and Dalmatia”, also funded by MZOS and led by prof. A. Kurilić. He also collaborated on several international projects:

- associate (one of the main researchers) on the international project “Adriatic Islands Project: Connections, Trade, Colonization 6000 BC - AD 600” (1990 – 1993);

- main Croatian researcher on the international project “New technologies of protection and management of the immovable cultural heritage” (1998 – 2000);

- associate on the international project “Adri-Atlas” - Atlas informatisé de l'Adriatique antique (1100 a.C. – 751 p.C.) (<http://adriaticummare.org/notices/index.faces>) (from 2000 onward).

Apart from his scholarly and scientific activities, he was an active member of University's administration as well as a public figure. For example, he published the results of his work in printed and other forms of mass media so that they could be available to keen larger public. From 2001 to 2005

SLIKA 5. Stručni tim istraživanja na Rtu Ploča pod vodstvom prof. dr. sc. S. Čaće (1998. g.)
 FIGURE 5. Expert research team at Rt Ploča, led by prof. S. Čaće (1998)

prestanka rada Fakulteta, odnosno do registracije Sveučilišta.

Trenutno je, zbog zdravstvenog stanja, opseg njegovih djelatnosti smanjen, međutim, njegov živi duh i britki um jednako su angažirani kao i uvijek. Svaki susret s njime jedinstveno je iskustvo koje u svakom pogledu obogaćuje sugovornika, kako zbog novih uvida i znanja, tako i zbog duhovitih opservacija. Svi koji ga poznajemo, ali i oni koji su samo čuli za njega, stoga se svim srcem radujemo svakom sljedećem susretu s njim, svakoj novoj prilici za običnim razgovorom ili pak razmjenom mišljenja i iskustava s tim znanstvenikom, nastavnikom, humanistom – ukratko, velikim čovjekom.

he was also a member of Zadar City Council.

He was the Head of the Department of History and, in three mandates, the Vice-Dean of Faculty of Philosophy in Zadar: from 1989 to 1990, and again, during the war, from 1990 to 1992, and during the period from 2000 to 2002 as the Vice-Dean for Science he participated in preparations for the founding of the University of Zadar. His mandate was extended until the end of duration of the Faculty, i.e. until the registration of the University.

Due to his health condition he is currently less active; however, his lively spirit and sharp mind are equally engaged as ever. Each meeting with him is a unique experience which enriches the person, not only because of the new insights and knowledge, but also because of his witty observations.

All of us who know him, but also even those who have only heard of him, are thus looking forward to every encounter with him, for every opportunity for either a simple conversation or exchange of ideas and experiences with this scholar, teacher, humanist – in a nutshell, with a great man.